

СТАНОВИЩЕ

по конкурс за заемане на академичната длъжност “доцент” по професионално направление 3.7. Администрация и управление, по научна специалност „Икономика и управление” (Конкурентоспособност на предприятието), към катедра «Мениджмънт и маркетинг» на Стопански факултет на ЮЗУ «Н.Рилски», Благоевград, обявен в ДВ бр.56/24.07. 2015 г.

Член на научното жури: Иван Петров Палигоров, доктор по научна специалност Икономика и управление, редовен професор по професионално направление 3.7. Администрация и управление в катедра „Управление на ресурсите и природоползването” на факултет „Стопанско управление” на Лесотехническият университет – София.

В конкурса за академичната длъжност доцент към катедра «Мениджмънт и маркетинг» на Стопански факултет на ЮЗУ «Н.Рилски», Благоевград, като кандидат участва д-р Райна Бойкова Димитрова – главен асистент в същата катедра.

Настоящото становище е изготвено в изпълнение на решение на научното жури, назначено със Заповед № 2230/31.08.2015 г. на Ректора на ЮЗУ „Н. Рилски“, Благоевград. Оценките се базират на изискванията на чл.24, ал. 1 от ЗРАСРБ, чл. 53, ал. 1 от ППЗРАС и на чл. 80, 81 и 82 от Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“.

1. Обща характеристика на научноизследователската и научно-приложна дейност на кандидата

Кандидатът представя за участие в конкурса списък от 34 заглавия на научна продукция, публикувана след придобиване на ОНС „Доктор“, с общ обем от 1330 страници. В т.ч. 2 монографии (478 стр.), които не повтарят дисертацията за ОНС „Доктор“, 18 статии в научни списания (167 стр.), 6 от които в чужбина, 9 публикации от участия в научни конференции, 6 от които в чужбина, както и 5 учебника (615 стр.). Отделно е представена справка удостоверяваща участия в 13 научно-изследователски проекта, 2 от които международни, 1 образователен с национално финансиране. Основен акцент в научно-изследователската и научно-приложната дейност на кандидата е в областта на икономиката и управлението. В това число:

1. Изследвани са теоретичните проблеми, въпросите на мониторинг (анализ и оценка) на конкурентоспособността на предприятието, изследвано е състоянието, развитието и конкурентоспособността на туризма.
2. Изследвано е състоянието и развитието на предприемачеството в регионален аспект.
3. Проучени са характеристики и тенденции на пазара на труда и в частност на младежкия пазар на труда в България.
4. Поставят се някои проблеми на обучението на човешките ресурси.
5. Устойчиво развитие на горското стопанство.

От представеният списък с научно-изследователски и образователни проекти е видно, че само един продължава, а на приключилите е вероятно отчетите да са приети и резултатите да са приложени от възложителите, което позволява да се допълни оценката на кандидата в областта на научно-изследователските и особено в образователните проекти.

2. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидата

Считам, че кандидатът има добра педагогическа подготовка и натрупан достатъчен педагогически опит. Педагогическата дейност на кандидата започва през 1988 г. в ПИМЕ, Благоевград, от 1990 г. е старши асистент, а от 1999 г. е главен асистент в катедра „Мениджмънт и маркетинг“, на ЮЗУ „Н.Рилски“, Благоевград. От представените справки е провеждала и провежда лекции в момента в 12 лекционни курса в ОКС „Магистър“ и „Бакалавър“, по дисциплините: Управление на конкурентоспособността на предприятието; Управление на разходите на предприятието; Управление на организационната промяна; Организация на дейността на предприятието; Финансов анализ на проекти; Анализ и оценка на риска при проектното финансиране; Договаряне и осигуряване; Икономика на труда; Управление на човешките ресурси; Инвестиционен анализ; Стратегически и конкурентен анализ; Население и човешки ресурси като елемент на макроикономическата система. По някои от тези дисциплини кандидатът провежда и семинарни упражнения.

От представените документи е видно, че общата заетост на кандидата, съответно пред студенти от двете ОКС Бакалавър и Магистър надхвърля изискуемия минимум. Представено е и предложение от Стопански факултет на ЮЗУ за обявяване на конкурса със 75 часа лекции по дисциплината Управление на конкурентоспособността на предприятието, както и още 195 часа лекции по още 5 дисциплини, с което се надхвърля изискуемия минимум за участие в конкурс за академичната длъжност „доцент“. Кандидатът е ръководител на 2 докторанти, била е научен ръководител на 94 дипломанти, ръководила е научни проекти със студенти, била е академичен наставник на 20 студенти по проект „Студентски практики“. Участвала е при разработване на нови и усъвършенстване на настоящите учебни планове и програми за специалности от професионално направление 3.7. „Администрация и управление“ и 3.8. „Икономика“, участвала е в разработването на докладите за самооценка и акредитация на специалностите от двете професионални направления, вкл. на чужд език. Автор и съавтор е на 5 учебни пособия, в които е обобщила преподавателския си опит.

3. Основни научни и научноприложни приноси

Следва да се отбележи, че голямата част от претендираните приноси на кандидата попадат изцяло в областта на професионалното направление 3.7. Администрация и управление, по научна специалност „Икономика и управление“ (Конкурентоспособност на предприятието). Като доказателство за това си позволявам да обобщя по-важните приноси на кандидата, които се намират в представените по конкурса публикации, по следния начин:

Изведени са и са систематизирани основните теоретични виждания за конкурентоспособността на предприятието. Определени са по-важните категории в предметната област на конкурентоспособността, които формират системата на конкурентните отношения. Доразвити са основни методологически постановки и е представена концепция за управление на конкурентоспособността на предприятието, изведена от авторско изследване на достиженията на теоретичната мисъл в тази област. [1.1.]

Адаптиран и допълнен е подход и е разработена методическа рамка за анализ и оценка на конкурентоспособността, конкурентния потенциал и външните фактори за конкурентоспособност на предприятието. Предложена е система от показатели, формираща измерителния апарат на изследването и методи за определяне на

стойностите на отделните показатели и индикатори. Разработен е алгоритъм на процеса на анализиране и оценяване на конкурентоспособността на предприятието. [1.1.; 1.2.; 3.4.; 3.6.; 3.9.; 3.12. 3.17.; 3.18.; 4.9.]

Предложените методическа рамка и алгоритъм са апробирани при осъществяване на емпирични изследвания на конкурентоспособността, конкурентния потенциал и външните фактори за конкурентоспособност на предприятия от различни сектори на икономиката. Доказано е, че методическата рамка и алгоритъмът може да се прилагат за реализиране на конкурентен и стратегически анализ и за разработване на адекватни конкурентни стратегии на предприятията. [1.1.; 1.2.; 3.6.; 3.9.; 3.12.; 3.17.; 3.18.; 4.9.]

Обогатени и допълнени са някои понятия, свързани с мониторинга на конкурентоспособността на предприятието. Изследвани и доразвити са неговите функции, изведени са етапите на технологичния процес за осъществяване на мониторинга на конкурентоспособността, прецизирани са елементите на обекта на мониторинг на конкурентоспособността на предприятието. Обобщени са теоретични постановки за мястото и значението на мониторинга на конкурентоспособността на предприятието. [1.1.; 4.3; 4.8.]

Установено е състоянието на туризма в България и е направена сравнителна съпоставка в рамките на ЕС и на глобално ниво, като е приложен обстоен анализ на статистически данни. Изследвани са характеристиките и регионалните аспекти на конкурентоспособността на туризма в България. [1.2.].

Изведени са сравнителните предимства и недостатъци, посочени са някои възможности, актуални проблеми и бъдещи предизвикателства на ефективното развитие на сектор туризъм и неговата конкурентоспособност на национално и регионално равнище. [3.1.; 3.7; 3.13; 3.14.; 4.2.; 4.4.; 4.5.; 4.6.]

Като е използвана предложената методическа рамка е направено емпирично изследване на конкурентоспособността на туристическите предприятия. Разработена е конкурентна карта на пазара на средствата за подслон в България. [1.2.; 3.6.; 3.9.; 3.12.; 3.17.; 4.3.; 4.9.]

Разработени са някои теоретични и практически въпроси на състоянието и развитието и са изследвани водещи тенденции на функционирането на предприемачеството в регионален аспект. Разработени са някои управленски проблеми на предприемачеството в малкия бизнес. Направен е анализ и оценка на нагласите на местните общности за стартиране и развитие на предприемаческа дейност в сферата на алтернативния туризъм. Идентифицирани са някои основни проблеми на състоянието и перспективите за развитие на предприятията от Югозападния район за планиране. [2.1.; 2.2.; 3.15.; 4.4.; 4.5.; 4.7.]

Установени са по-важните характеристики и са изведени някои тенденции, свързани с пазара на труда и на пазара на младежки труд в България. Изследвани са аспекти на управлението на човешките ресурси в контекста на развитието на предприемачеството и на повишаването на конкурентоспособността на предприятията. Разкрити са някои негативни явления, идентифицирани са основни проблеми, предложени са конкретни препоръки за тяхното преодоляване и са посочени възможности за бъдещо развитие. [3.2.; 3.3.; 3.5.; 3.10.; 3.11.; 3.14.; 3.16.; 4.2.; 4.4.]

Претенциите за приноси мога да оценя, че са лично дело на кандидата – 14 заглавия от представената научна продукция са на самостоятелни публикации, в т.ч. 2 монографии, които обобщават по-значимата част от претендираните приноси. В още 12 от колективните работи кандидатът е водещ автор.

4. Значимост на приносите за науката и практиката

Приносите в представената научна продукция могат да бъдат оценени като значими, поради факта, че разкриват нови страни, представят нови подходи и методи за изследване, натрупват нови факти в областта на управлението на конкурентоспособността на предприятията общо и в сектор Туризм в България.

Представен е списък с 52 цитирания от други автори, от които 15 в чужбина и 37 в България, в рецензирани монографии и издания. Това е признание за научната значимост на приносите, както в национален, така и в международен контекст.

5. Лични впечатления от кандидата

Позволявам си да оценя високо качествата и постиженията на д-р Димитрова, с които тя се явява в конкурса за академичната длъжност „доцент“. Имам безспорни основания за това, защото познавам отлично кандидатката по конкурса от работата ѝ по дисертационното изследване за ОНС „Доктор“, което тя разработи в нашата катедра „Управление на ресурсите и природоползването“ в ЛТУ, под мое ръководство и и защити пред Специализирания научен съвет по отраслова и фирмена икономика при ВАК. Тя се представи като много задълбочена, последователна и прецизна в прилагането на методите на научното изследване, в творческото интерпретиране на получените резултати, в обобщаването на изводи и препоръки, подкрепени и аргументирани с научни факти. Всички тези доразвити и утвърдени качества тя демонстрира в представената по конкурса научна продукция в периода след това (2007-2015 г.). Нещо повече – тя разви своите творчески търсения в нова област - управление на конкурентоспособността на предприятията, както и по-специално на тези в сферата на туризма.

Познавам я и от участието ѝ в научната конференция „Управление и устойчиво развитие“, която се организира от Факултет „Стопанско управление“ на ЛТУ, както и от представянето ѝ като автор в научното списание „Управление и устойчиво развитие“ на Факултет „Стопанско управление“ на ЛТУ, на което имам честта и отговорността да бъда главен редактор. Това ми позволи да следя нейното развитие като изследовател и научен работник, като автор и съавтор, като участник в научна дискусия и в представяне на резултати от проведени научни изследвания.

6. Критични бележки и препоръки

По съдържанието и тематиката на научната продукция нямам критични бележки или по-точно те са от такова естество, че не намаляват по никакъв начин стойността на представената научна продукция, позволявам си да ги споделя по-скоро като препоръки за бъдещата дейност на кандидата.

В своята прецизност и стремеж за изчерпателност в теоретичното познаване на материята някои от елементите на изложението в монографиите са на доста високо теоретично ниво, което за автора вероятно не е проблем, но предполагам, че биха затруднили по-неподготвените читатели, в т.ч. студентите, специализантите и докторантите.

Точно обратно, в частта за коментар на резултатите от експерименталната част на монографията и в някои от публикациите получените резултати позволяват по-просторно обяснение, което за автора вероятно не е необходимо, но се създава усещане, че стилът е малко по-пестелив.

В бъдещата си дейност кандидатът следва да продължи сътрудничеството със своите колеги, с докторанти и студенти, за да продължи да дава своя принос в създаването на творческа среда и предаване на натрупания опит.

Заклучение

В съответствие с изискванията на чл.24, ал. 1 от ЗРАСРБ, чл. 53, ал. 1 от ППЗРАС и на чл. 80, 81 и 82 от Вътрешните правилата за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“, оценявайки по съвкупност представената научна продукция определено считам, че кандидатът по конкурса гл.ас. д-р Райна Бойкова Димитрова изпълнява необходимите условия за заемане на академичната длъжност „доцент“: притежава ОНС „Доктор“; повече от 2 години е преподавател; представил е повече от необходимия минимум научна продукция - 2 публикувани монографични труда, 18 научни публикации в специализирани издания, 9 доклада в научни конференции, които не повтарят тези за придобиване на ОНС „Доктор“, както и участие в 5 учебни пособия.

Предлагам кандидатът по конкурса гл.ас. д-р Райна Бойкова Димитрова да бъде предложена на Факултетния съвет на СтФ да бъде избрана за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.7. Администрация и управление, по специалност „Икономика и управление“(Конкурентоспособност на предприятието), към катедра «Мениджмънт и маркетинг» на Стопански факултет на ЮЗУ «Н.Рилски», Благоевград, обявен в ДВ бр.56/24.07. 2015 г.

София, 23.10.2015 г.

Член на журито:

проф. д-р Иван Палигорев